

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 12 februari 1941 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 9 april 1937 (nr 118) med vissa bestämmelser om rättegången i tryckfrihetsmål.

Genom en den 3 januari 1941 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 12, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att — under förutsättning att av riksdagen såsom vilande antaget förslag till ändring i vissa delar av tryckfrihetsförordningen varder slutligen godkänt — antaga följande vid propositionen följande förslag till

L a g

om ändrad lydelse av 1 § lagen den 9 april 1937 (nr 118) med vissa bestämmelser om rättegången i tryckfrihetsmål.

Härigenom förordnas, att 1 § lagen den 9 april 1937 med vissa bestämmelser om rättegången i tryckfrihetsmål skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges:

1 §.

Mål angående — — — är tryckt.

Beträffande sådan utom riket på svenska språket tryckt skrift, å vilken huvuddistributören finnes angiven, vare dennes boningsort ansedd såsom tryckningsort.

Är vid målets anhängiggörande tryckningsorten eller i fall som avses i andra stycket huvuddistributörens boningsort ej känd, eller är fråga om annan utom riket tryckt skrift än i andra stycket sägs, vare såsom tryckningsort ansedd ort där skriften anträffas.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

Till 1940 års lagtima riksdag överlämnades genom proposition den 17 maj 1940, nr 270, för prövning i grundlagsenlig ordning förslag till ändring i vissa delar av tryckfrihetsförordningen. Förslaget grundade sig på ett den 6 november 1939 avgivet sakkunnigbetänkande angående revision av tryckfrihetsförordningens ansvarighetsregler m. m. (statens offentl. utredn. 1939:

32). I anslutning till vissa av de sakkunniga föreslagna ändrade regler beträffande ansvarigheten för utomlands tryckta skrifter innehöll betänkandet jämväl förslag till därav föranledda ändringar i 1 § lagen den 9 april 1937 (nr 118) med vissa bestämmelser om rättegången i tryckfrihetsmål.

Det i nämnda proposition upptagna förslaget rörande ändring i tryckfrihetsförordningen blev av riksdagen antaget för vidare grundlagsenlig behandling. Med anledning härav har för innevarande riksdag, som har att slutligen behandla grundlagsändringarna, genom förevarande proposition framlagts förslag rörande ändring i lagen med vissa bestämmelser om rättegången i tryckfrihetsmål.

Enligt gällande bestämmelser i tryckfrihetsförordningen kan åtal i regel icke anställas i fråga om innehållet i skrifter, som tryckts utom riket på svenska språket. Boktryckaren är icke åtkomlig; detsamma gäller vanligen även författaren, och den som spritt skriften här i landet anses icke vara ansvarig för skriftens innehåll. Beträffande skrifter, som tryckts utom riket på utländskt språk, är straffansvar uteslutet. Däremot kan i vissa fall konfiskation ske av skrifter, som tryckts utom riket. Sålunda stadgas i 5 § 11 mom. tryckfrihetsförordningen, att om någon icke kan ställas till ansvar i anledning av tryckt skrifts utgivande eller någon ansvarig icke kan anträffas, må utan hinder därav påstående att skriften skall förklaras konfiskerad på ansökan upptagas och prövas av rätten.

Det såsom vilande för grundlagsenlig behandling antagna förslaget till ändring i vissa delar av tryckfrihetsförordningen innehåller däremot regler om ansvar även för innehållet i skrifter, som tryckts utom riket. För skrift, som tryckts utom riket på svenska språket och hit införes för spridning, skall i allmänhet inom riket finnas en huvuddistributör. Dennes namn och boningsort skola vara angivna å skriften. Huvuddistributören skall svara för skriftens innehåll i samma ordning som boktryckaren för inom riket tryckt skrift. Ansaret för innehållet i skrift, som är tryckt utom riket på utländskt språk, skall i regel åvila den som enligt allmän lag är ansvarig för innehållet i icke tryckt skrift med brottsligt innehåll.

Enligt 5 § 1 mom. tryckfrihetsförordningen skall mål angående brott mot 3 § (s. k. egentliga tryckfrihetsbrott) upptagas vid rådhusrätt enligt vad där om är stadgat i särskild lag, stiftad i den ordning 87 § regeringsformen föreskriver. I anslutning till stadgandet i 5 § 1 mom. ha närmare föreskrifter meddelats i lagen den 9 april 1937 med vissa bestämmelser om rättegången i tryckfrihetsmål. I 1 § av denna lag stadgas i första stycket, att mål angående brott som avses i 3 § tryckfrihetsförordningen skall upptagas, om den skrift som föranlett åtalet är tryckt i stad i vars rådhusrätt enligt gällande bestämmelser jämte borgmästaren finnas minst två lagfarna ledamöter, vid den rådhusrätten, men i annat fall vid rådhusrätten i stad som är säte för länsstyrelsen i det län, där skriften är tryckt. I andra stycket stadgas, att om å skriften saknas uppgift om tryckningsorten eller uppgiften därom finnes oriktig och vid målets anhängiggörande tryckningsorten ej är känd eller

skriften är tryckt utomlands på svenska språket, såsom tryckningsort skall anses ort där skriften anträffas.

De sakkunnigas förslag till ändring av detta stadgande innebär, att beträffande sådan utom riket på svenska språket tryckt skrift, å vilken huvuddistributören finnes angiven, skall såsom tryckningsort enligt nämnda paragraf anses huvuddistributörens boningsort. I fråga om annan utom riket tryckt skrift skall såsom tryckningsort anses ort där skriften anträffas. Saknas uppgift om tryckningsorten eller är uppgiften därom oriktig, skall den ort där skriften anträffas anses såsom tryckningsort.

I de över sakkunnigförslaget från myndigheter och sammanslutningar inkomna yttrandena har detta i denna del lämnats utan erinran.

I propositionen anför *föredragande departementschefen, statsrådet Westman*, följande:

»I följd av de föreslagna nya reglerna om ansvarighet för innehållet i skrifter som tryckts utom riket erfordras, såsom de sakkunniga funnit, vissa ändringar och kompletteringar i forumreglerna i 1 § av lagen med vissa bestämmelser om rättegången i tryckfrihetsmål.

Härutinnan torde i huvudsaklig överensstämmelse med de sakkunnigas förslag böra stadgas, att beträffande sådan utom riket på svenska språket tryckt skrift, å vilken huvuddistributören finnes angiven, dennes boningsort skall vara bestämmande för forumfrågan. För annan utom riket tryckt skrift bör den ort där skriften anträffas vara avgörande. Detsamma bör även eljest gälla, om vid målets anhängiggörande tryckningsorten respektive huvuddistributörens boningsort ej är känd. Det torde ej vara erforderligt att i detta stadgande särskilt omnämna det fall att uppgift om tryckningsorten eller huvuddistributörens boningsort saknas å skriften eller är oriktig.

Tiden för ikraftträdandet av lagbestämmelserna torde, med hänsyn till övergångsbestämmelserna i det såsom vilande antagna förslaget till ändring i vissa delar av tryckfrihetsförordningen, böra göras beroende av Konungens förordnande.»

Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

Utskottet.

Utskottet har vid sin granskning av det framlagda lagförslaget icke funnit anledning till erinran mot detsamma och får alltså hemställa,

att riksdagen — under förutsättning att av riksdagen såsom vilande antaget förslag till ändring i vissa delar av tryckfrihetsförordningen varder slutligen godkänt — måtte antaga det genom förevarande proposition framlagda lagförslaget.

Stockholm den 4 februari 1941.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Schlyter, Gärde, Wagnsson, Karl Emil Johanson, Branting, Ewerlöf, Brandt* och *Verner Andersson*; samt

från andra kammaren: herrar *Lindqvist* i Halmstad, *Hedlund* i Östersund, *Ryberg, Björling, Berg* och *Larsson* i Hede, fru *Ruth Gustafson* samt herr *Sundström* i Vikmanshyttan.
